

“Biz”i tanımlarken ötekinin farklılığı: Açıköğretim sistemi öğrencilerinin cinslerin eşitsizliği çerçevesinde değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Dr. Başak KALKAN^a
Yrd. Doç. Dr. Gülfem GÜRSES^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Televizyon Yapım Merkezi

Özet

Bu araştırmanın amacı, yapısal ve post-yapısalcı toplumsal cinsiyet parametreleri çerçevesinde uzaktan eğitim sistemi içinde öğrenim gören kadınlar için “biz” tanımının yapıp yapılamayacağına ortaya konulması ve uzaktan eğitim sisteminin meslek alanları çerçevesinde kadının yeniden üretimine kaynaklık edip etmediğinin belirlenmesidir. Araştırma evreni, 2015- 2016 eğitim- öğretim yılında başarı belgesi alan 125444 öğrencidir. Excel tablolarında sabit verilerek düzenlenerek, 125418 adet veriyle tüm analizler yapılmıştır. Açıköğretim Sistemine kayıtlı başarılı öğrencilerin bölüm ve program seçimlerinde cinsiyet ve bölge değişkenlerinin değerlendirildiği çalışma kapsamında, bu değişkenlerin değerlendirilmesinde ki kare analizi önemli görülmektedir. Ki-kare analizi toplumsal cinsiyet ile bölüm tercihleri, arasında anlamlı farklıklar var mıdır, toplumsal cinsiyet, bölüm tercihlerinde bölgesel farklılıklara neden olmaktadır, sorularına cevap verilmesi noktasında Ki kare, bu sorulara cevap arayan bir istatistik yöntemidir. Ki-kare kontenjans tablolarının her bir bölmesinde yer alan frekansın genel tabloda 20'nin altında olabilmesi için Frekans 5'den az olan bölümler kapsam dışı bırakılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, cinsiyet değişkeninin kadınların lehine değişim gösterdiği bölümler Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, İlahiyat, İnsan Kaynakları Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Türk Dili Edebiyatı, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji ve Tarih Bölümü iken, erkekler lehine anlamlı olduğu bölümler, Adalet, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Felsefe, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Konaklama İşletmeciliği, Lojistik, Spor Yönetimi, Tarih, Uluslararası İlişkiler ve Yerel Yönetimler bölümleridir.

Anahtar Sözcükler: Açıköğretim, uzaktan eğitim, yapısal toplumsal cinsiyet, post- yapısal toplumsal cinsiyet, kadın çalışmaları.

Abstract

This research study investigates whether female students, who are in distance education system, can be acceptable in social gender equality, from the perspective of structuralist and poststructuralist social gender parameters. Also the study is about if women, who have professions within the scope of distance education professions, can supply womenpower to economies, In the research study, population was 125.444 students, who graduated in 2015- 2016 academic year. 125.418 data were collected and put in Excel and analyzed with Chi-Square Analysis. Distance education system graduates' department and program choices were analyzed through gender and region differences. As a result, significant gender data for Female Graduates were; Office Management and Executive Assistant, Theology, Human Resources Management, Accounting, Media and Communication, Turkish Language and Literature, Social Services, Sociology and. History, and significant data for Male Graduates were Jurisprudence, Labour Economics and Industrial Relations, Foreign Trade, Philosophy, Public Relations and Publicity, Economics, Business Management, Public Administration, Tourism Management, Logistics, Sports Management, International Relations and Local Administrations.

Keywords: Distance learning, Open-distance learning, distance learning structural social gender, poststructural social gender , women studies, female studies.

Kaynak Gösterme

Kalkan, B. ve Gürses, G. (2017). “Biz”i tanımlarken ötekinin farklılığı: Açıköğretim sistemi öğrencilerinin cinslerin eşitsizliği çerçevesinde değerlendirilmesi. *AUAAd*, 3(1), 160-187. 160

Giriş

Uzaktan eğitim sisteminin, kadının değişim ve dönüşüm sürecindeki etkileri özellikle son yıllarda en çok tartışılan konulardan biri olarak dikkat çekmektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik, kültürel etkiler özellikle kadının toplumsal kimliğini yeniden üretirken, uzaktan eğitim sistemi kadınların kimlik inşasında önemli bir yapı taşı olarak kabul edilmektedir.

Toplumsal cinsiyet çerçevesinde eğitimde fırsat eşitsizlikleri için uzaktan eğitim kadınlar için çok önemli bir olanaktır. Kadınların yer ve zaman sınırlılıkları, kaynak yetersizlikleri, evdeki sorumluluklarının erkeklere oranla fazlalığı nedeniyle, uzaktan eğitim sistemiyle verilen eğitim, kadınlara evlerinde ulaşarak, eğitimlerini tamamlamalarına yardımcı olacağı düşüncesi (Demiray ve Curabay, 2000) eleştirel okumalarda karşılık bulmamasına karşın, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kadının değişim sürecine öncülük etmektedir. Anadolu Üniversitesi İkinci Üniversite uygulamasına kayıtlı öğrencilerin tercih nedenlerinin toplumsal cinsiyet açısından değerlendirildiği araştırma bulgularına göre, kariyer gelişimi, gelir artışı, aile yaşamı değişkenleri ile toplumsal cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki düzeyinin olmadığını göstermektedir. (Gürses ve Adar, 2013) Kadınlar açısından bu farklılığın azalması sevindirici bir tablo olarak görülmektedir. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken nokta araştırmanın örneklemini oluşturan kadınların, İkinci Üniversite kapsamında öğrenim gören kadınlar olmasıdır. Eğitimin, kadının toplumsal yaşamda değişen yüzünü göstermesi açısından önemli olmakla birlikte, üniversite eğitimine erişememiş kadınlar için kamusal alanda var olma mücadelesinin halen devam ettiği bir gerçektir.

Eğitim, kadının kamusal alanda kimlik mücadelesinin en yoğun görüldüğü alanlardan birisidir. Türkiye’de kadının eğitim bariyerleri, Kadın Statüsünü Gelişme Merkezi’nin 2008 raporunda şu şekilde sıralanmaktadır:

- Geleneksel yapıdaki toplumsal cinsiyet rolleri, geleneksel kültürü teşvik etmekte ve kız çocuklarının okullulaşmasının önündeki en önemli engellerden birini teşkil etmektedir.
- Geleneksel düşünce kalıpları ailelerin kızlarını evde tutmalarına ve okula göndermemelerine neden olmaktadır.
- Kız çocukları erken yaşta evlendirilmektedir.
- Ekonomik açıdan düşük gelir düzeyine sahip aileler çocuklarını okula göndermekte zorluk çekmektedirler. Çocuklarından birine eğitim fırsatı tanımak zorunda kalan aileler, kız çocuklarını ev işlerine yardım etmesi (evde annelerine yardımcı olma,

tarlada çalışma vs.) için eğitimden uzak tutmakta, eğitim konusunda tercihlerini erkek çocuklardan yana kullanmaktadır.

- Birçok çocuk, mevsimlik tarım işçiliği ve ev işçiliği gibi bazı dallarda çalıştığı için, eğitim sisteminin dışında kalmaktadır.
- Coğrafi/bölgesel gelişmişlik farklılıkları eğitime katılım düzeylerini etkilemektedir. Nispeten düşük gelir düzeyine sahip bölgelerde eğitime katılım oranları düşmektedir. Eğitime katılım oranları özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde düşüktür.
- Nüfusa kayıta yaşanan sorunlar da önemli bir nedendir. Nüfusa kaydedilmeyen çocukların resmi kurumlar tarafından izlenmesi (imkansız olmamakla birlikte) zordur.
- Kırsal alanda yerleşim yerlerinin dağınık olması, ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölgelerde yeterli eğitim hizmetlerinin ulaştırmasında sorunlara neden olmaktadır. Çok sayıda çocuk, okula ulaşmak için uzun yolculuklar yapmak zorunda kalmaktadır. Kış aylarında kar yolları kapattığında okula devam oranı daha da azalmaktadır.
- Bazı okullardaki altyapı imkanları (yemekhane, tuvalet vs.) kız çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için uygun değildir.
- Mevcut ilköğretim öğretmenlerinin üçte biri kadındır. Ancak kadın öğretmenlerin büyük bölümü kentler ve kasabalarda görev yapmaktadır. Köylerde rol model olabilecek kadın öğretmenlerin olmayışı, kız çocuklarını okula gitmeye özendirerek daha az unsurun olması anlamına gelmektedir (Demiray, 2013).

Kadın Statüsünü Geliştirme Merkezi raporu göstermektedir ki, kadının eğitim süreçlerindeki bariyerleri, kadının doğasını göz ardı eden kurumsal değişimler ile çözmek mümkün değildir. Bu noktada yapısal süreçlerde, etkin ve sürdürülebilir dönüşümlere ihtiyaç vardır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde kadının toplumsal konumu inceleyen araştırma sonuçları göstermektedir ki, 2011 yılı itibarıyla Doğu Karadeniz'de herhangi bir yükseköğrenim kurumundan mezun olmuş erkek sayısı 104015 iken, bu rakam kadınlarda 65951'e düşmektedir. Doğu Karadeniz'de temel eğitim olarak kabul edilen okuma- yazma oranları açısından, cinsler karşılaştırıldığında ise, durum dikkat çekici düzeye ulaşmaktadır. Erkek okuma- yazma bilen sayısı, kadınların beş katıdır. Doğu Karadeniz bölgesinde okuma-yazma bilmeyen toplam nüfusun % 83'ünü kadınlar oluşturmaktadır(Gazioğlu, 2014). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadınların toplumsal konumunun değerlendirildiği farklı bir çalışmada ise, benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ilköğretim mezunu erkeklerin oranı % 61, 8 iken, kadınların oranı % 22,3'tür. Bu araştırma dikkat çeken bir diğer

önemli nokta ise, ailelerin olanakları elverdiği durumlarda çocuklarını ilköğretimden sonra okutmayı düşünüp- düşünmediklerine ilişkin verdikleri cevaplardır. Erkek çocuklarını okutmayı düşünen aileler %94,3 oranında olmasına karşılık, ailelerin kız çocuklarını ilköğretimden sonra okutma istekliliğinde bir düşme görülmektedir. Kız çocuklarını ilköğretimden sonra okutmayı düşünen ailelerin oranı % 71,8'dir (Ökten, 2009). Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yapılan araştırmada dikkat çeken en önemli nokta ise, yükseköğretimde kadın ve erkek arasındaki farkın kapanmasıdır. 2013 yılında Gürses ve Adar'ın Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı ikinci üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada benzer sonuçları üretmektedir. Kadın ve erkeğin toplumsal konumunda eğitim düzeyi belirleyici olmaktadır. Eğitim düzeyi yükseldikçe, kadın ve erkek, ikili karşıtlığının, aynılığa yaklaştığı gözlenmektedir. Bu çerçevede kadının kimlik inşasında eğitimi yerini tartışmasız bir şekilde kendini göstermektedir. Uzaktan eğitim sistemi de, kadının dönüşümü sürecinde, okullaşma oranlarına etkisi ile önemli görülmektedir. Yurt dışında yapılan uzaktan eğitim sistemi ile ilgili çalışmalarda, kadının toplumsal yaşamda çoklu rollerinin içinde, eğitime ayrılan zaman ve mekan çerçevesinde, uzaktan eğitimi, önemli bir sistem olarak tanımlamaktadır. Özellikle kadının çoklu görevleri çerçevesinde, eğitimde kadınsı bir modellemeye ihtiyaç olduğu gösteren çalışmalar, yüz yüze eğitim sisteminde kamusal alanda doğrusal bir zamana dikkat çekmektedirler. Bu doğrusal zaman, maskülen bir zamandır (Kramarea, 2003; Raddon, 2007).

Kazemi'nin 2003 yılında İran'daki Payame Noor Üniversitesi'ne devam eden uzaktan eğitim öğrencileri ile yaptığı araştırmanın bulguları ise, kadınların oranının %57.5, erkeklerin oranının ise %42.5 olduğunu göstermektedir. Gelişmekte olan bir ülke olan İran'da uzaktan eğitimin kadınlar üzerinde, özellikle de kırsal kesim ve küçük kasabalarda yaşayan kadınlar için birçok avantajı olduğunu söyleyen çalışma, zaman ve mekan bariyerleri dikkate alındığında kadının eğitime erişiminde uzaktan eğitimin önemine dikkat çekmektedir. Ancak, dikkat çeken önemli bir nokta uzaktan eğitime devam eden kadınların yine geleneksel olarak kadın alanı kabul edilen dallarda öğrenimlerini sürdürmeleridir (Demiray, 2013).

Kadın eğitiminin önündeki bariyerler, Açıköğretim Sistemine kayıtlı aktif öğrencilerin metaforik algılarının araştırıldığı farklı bir çalışmanın röportaj kayıtlarında da kendini göstermektedir. Karadeniz Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi'nde yapılan yüz yüze görüşmelerde kadınlar, Açıköğretim Sistemi'nin kendilerine üniversite eğitim şansını verdiğini ifade etmekle birlikte, sosyo-kültürel yapı ve aile için görevlerin, eğitimin önündeki en önemli bariyer olduğunu da göstermesi açısından önemlidir.

Karadeniz Bölgesi

Rize

E. P. Sosyoloji Bölümü 1. sınıf öğrencisi, evli, 2 çocuk sahibi

“...Benim babam tutucuydu. Kızların okumasına taraftar değildi. Zaten bizim orada kızlar okumasın deniyordu. Köyde herkes birbirine bakıp okutmuyordu. Ben de o zaman okuyamadım. İlkokuldan çıktım. Daha sonra benim için bir hayal... 22 yıllık bir hayal .. şu an 34 yaşındayım... Önce ortaokulu bitirdim sonra liseyi 2.5 yılda bitirdim. Gayret ettim. Okuyacağım dedim. 22yıl boyunca yatıyordum bu hayalle, kalkıyordum bu hayalle. Bir gün ben okuyacağım diyordum,, hala da diyorum. Çok okuyacağım. Bu benim için başlangıç, okuyacağım. Sürekli çalışıyorum ben evde. Kitapları çok seviyorum. Okumayı çok seviyorum. Çünkü ben okumaya başlamadan önce ne kadar kitap bulursam, okuyordum. Takvim yapraklarına varana kadar... Benim zevk aldığım saatler... İki tane çocuğum var, anne olduğum için günümün büyük kısmı mutfakta geçiyor. Mutfakta bir masam var. Onun üstünde kitaplarım, bilgisayarım var. Bir taraftan çocuklarımla ilgileniyorum, bir taraftan derslerimi yapıyorum. Ders çalışırken mutlu oluyorum. Kitaplara dokunduğum zaman, kitapların kokusu çok hoşuma gidiyor. Yani ben gerçekten öğrenciyim diyorum, o sevgiyi, o hayal diyorum.Yüreğim de taşıdığım bir hayal. Daha çok hayal olarak kalsaydı yüreğim de yük olurdu herhalde. Anadolu üniversitesine çok teşekkür ediyorum. Bir hayali gerçekleştirdiği için. Artık bir hayal değil tabi ki bir gerçek.”

G. K. Konaklama İşletmeciliği Bölümü 4. sınıf öğrencisi, evli

“Esnafım, siyasetle uğraşıyorum, sürücü kursunda çalışıyorum. Orda kendimi yetersiz görüyordum çok eksikim olduğunu düşünüyordum. O yüzden bu bölümü seçtim.....Esnafım, anneyim gece 11 den sonra çalıştım. 41 yaşındayım, okumanın yaşı yok bana kalsa daha çok okurum, çok eksikimiz var....”

Trabzon

E. A. Z. Kamu yönetimi Bölümü 3. sınıf öğrencisi, öğretmen, evli, 2 çocuk sahibi

“..... Okumayı seviyorum. İşim mi yok, niye okuyorsun zaten mesleğini eline aldın, diye çok söylüyorlardı. Ama ben okumayı çok seviyorum. Ben okumaya aşığım. Okuduğum zaman kendimi buluyorum. Ondan mutlu oluyorum. O sınavlara giriyorum, çıkıyorum, o başarıyı elde ettiğim zaman beni bu mutlu ediyor. Bence bu son olmayacak devam edeceğim. Çünkü okumanın, öğrenmenin sevgisi ben de çok büyük. Yüksek lisans da yapıyorum.

.....Çünkü insanlara yeni bir dünya, yeni bir ufuk açıyor, onlarca insan için çok önemli. Çünkü içinde olmayan insanlar bunu fark edemez. Gerçekten hayallerini gerçekleştiremeyen insanlar için, yeni bir dünyadır üniversite okumak, yepyeni bir ufuk...”

Ordu

Y. K. İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri 4. sınıf öğrencisi, insan kaynakları uzmanı

“Maddi imkansızlıklar dolayı okuma imkanı olmamıştı, erken yaşta çalışmaya başlamıştım. Şu an yaptığım işi daha nasıl geliştirebilirim diye düşündüm. Daha sonra amacımı, ideallerimi, hedefimin ne olduğunu belirledim. Ve kendime bir bölüm seçtim. Bir insan kaynakları uzmanıyım ayrıca. İyi bir yönetici olmak istiyorum. İyi bir yönetici olmak için önce insanı tanımak, yaptığı işi tanımak gerekiyor. Bunun için çalışma ekonomisi bölümünden başlamayı tercih ettim. Bunu en iyi şekilde bitirmeyi hedefledim ve işime empoze ettim.”

Ö. K. Sağlık Kurumları İşletmeciliği 4.sınıf öğrencisi, evli, 3 çocuk sahibi, çalışıyor

“.... Ben çok zor şartlarda çalıştım gerçekten. 3 oğlum var. Bir işim var. Birçok sorumluluğum var. Ben şuna inanıyorum. Başarılı olmak için istemek ve azmetmek gerekiyormuş. Bunu çok iyi öğrendim. Çocuklarım için, bir yerlere gelebilmek için, gerçekten hiçbir şeyin geç kalmış olmadığını göstermek için ve kariyerimde Açıköğretim’in, beni bir yere getireceğine inanıyorum, daha da okumaya devam edeceğim, başka bölümleri de....”

Giresun

D. S. İnsan Kaynakları Yönetimi 2.sınıf öğrencisi, bilgisayar öğretmeni

“...Açıköğretim bana fırsat verdi. Çalıştığım için okuyamazdım. Ben hem yeni bir bölüm okumuş oldum, kendimi dersler sayesinde geliştirmiş oldum, severek okuduğum dersler çok, o yüzden devam etmeyi düşünüyorum. 4 yıla tamamlamayı düşünüyorum...”

.... Herkesin, her yerden ulaşabildiği, rahatlıkla, kendi yani bilgisine göre nasıl denizde insanlar iyi yüzenler daha ileri gider ve yüzemeyenler kenarlarda oyalanırlar, o şekilde,”.

S.S. Sağlık İşletmeciliği Bölümü 2. Sınıf öğrencisi, hemşire, evli, çocuk sahibi çalışıyor, hemşire, evli çocuk var.

“.....ders çalışma koşullarımı kendim ayarladım. Nöbetlerde, çıkışlarda çalıştım. Hatta herkes bana inek demeye başladı. Çay aralarında bile ders çalıştım. Evde de mutfakta her gün

3 saat çalıştım. Ama sosyal hayatımı da aksatmadım. Sadece çalışmak biraz da uykusuz kalmak gerekiyor.”

T. K. Sosyoloji 2.sınıf öğrencisi, ev hanımı, 2 çocuk sahibi

“...Açıköğretim bizim için kurtarma botu. Çünkü ben lise mezunu olduktan sonra, okul okuyamadım, siyasi nedenler yüzünden, örtülü bayandım, ama bu benim için bir fırsat oldu. O engel düzelmiş olsa bile sonrasında insan hayatını kurmuş oluyor, belli bir düzene geçmiş oluyor. Tekrar örgün okumayı göze alamıyor. Çünkü çocukları belli bir hayatı oluyor. O hayatı bozupta tekrar örgün okuma gibi lüksü olamıyor. Ama Açıköğretimi okurken kurduğum düzeni devam ettirdim, hem de okulumu okuyabildim. Bir yer de tekrardan bana hediye gibi bir şey oldu. Çok mutluyum. Teşekkürler, Başarımızı görünür kıldınız.”

Rize

H. K. Yaşlı Bakım Bölümü 1. sınıf öğrencisi, bekar, çalışıyor

“Bizim buraların bayanları, kapalıdır. Tutucudur bizim buralar. Kızları pek okutmazlar. Ama Açıköğretim sayesinde ben okuyorum. Onu Güneş gibi görüyorum. Benim kariyerime ışık tutuyor, hem okuyorum, hem de çalışıyorum. Bütün imkanları ile öğrencinin hayatını kolaylaştırıyor.”

Akdeniz Bölgesi

Burdur

M. B. Kamu Yönetimi Bölümü 1. sınıf öğrencisi, görme engelli

“Herşeyden önce kişilere fırsat eşitliği sağlıyor Sonuçta biz de dezavantajlı grup olarak nitelendirilebiliriz. Her zaman okula gitmeye fırsatları olmayan insanlara fırsat eşitliği sayesinde eğitim imkanı veriyor. Bu bizim için artı olarak görülebilir.... Benim için deniz gibi.. Ondan kaptığım her şey bilgi hazine me ekliyor ve bu şekil de kendimi geliştirdiğime inanıyorum. Mümkün olduğunca ne kadar alabiliyorsam, almaya çalışacağım. Bundan sonra yüksek lisansımı yapmak istiyorum. Olmazsa AÖF den farklı bir bölüm daha okuyabilirim. Yaşam boyu öğrenmeyi sürdürmek istiyorum.”

Antalya

H.O. İlahiyat Bölümü son sınıf öğrencisi, evli, 1 çocuk sahibi

“.... Benim için önceden elimden alınan imkanları tekrar bana geri dönmesini sağlayan çok önemli bir kurum. Açıköğretim benim için sonradan doğan güneş gibi. Kariyer hedefim

lisansı bitirdikten sonra DGS sınavına girip, yine 3,4 yıllığa tamamlayıp, iyi bir çalışan olmak...Aslında be evlendikten sonra okumaya başladım. Eşim beni cesaretlendirdi. Liseyi de sonradan okudum. Kızım doğduğunda da liseyi bitirmiştım...O da beni hiçbir zaman üzmedi. Ders çalışırken dersine çalış anne öğretmenlerin kızar diyordu. Buraya geldiği için çok mutlu. Annem çalıştı, başardı diyor.. Evde. O yüzden çok güzel bir duygu ikisini beraber yürütebilmek.”

Ü.B. Sosyoloji Bölümü 3. sınıf öğrencisi, evli, 2 çocuk sahibi

“Evliyim 2 oğlum var. 20 yaşında özel bir çocuğum var. Çok sıkıntılı günlerimiz geçiyor... Zirvenin üstünü görmekten ziyade, zirvenin arka tarafına bakıyorum. Başarmanın yolu bu diyorum. Engel tanımıyorum. Ufacık bir sıkıntı, bir engelle karşılaştıkları zaman bunu büyütmeyip, üzerinden atlamayı bilmeliler.

..... 20 yıldır içimde olan bir ses vardı, onu susturmaktı amacım ve de canlı olarak çocuklarıma örnek olduğumu düşünüyorum.”

Uzaktan eğitim sistemi ile ilgili yapılan farklı çalışmalar göstermektedir ki, sistem kadının eğitime erişimi noktasında önemlidir. Ancak yapılan çalışmaların kadının öğrenme süreçlerine ulaşımı noktasında eril bir içerikle donatıldığını, bunun da kadınların toplumsal yaşamda yeniden üretildiğini göstermektedir. Cragg, Andrusyszyn ve Fraser, tarafından yapılan çalışma göstermektedir ki, uzaktan eğitim, kolay erişim ve uzaktan eğitimin zamandan bağımsız çalışma yapısı, kadınların günlük streslerini azaltırken, yaşam boyu öğrenme konusunda cesaretlendirmektedir (Cragg & Andrusyszyn &Fraser, 2005).

Uzaktan eğitim sistemi kadınların toplumsal kimliğinin inşasında önemli bir yapı taşı olarak kabul edilmesine karşın, bu çalışma kapsamında cevabı aranan en önemli soru, hangi ötekinin inşasıdır. İkinci üniversite okuyan kadınların, kariyer gelişimi, gelir artışı, aile yaşamı değişkenleri ile toplumsal cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki düzeyini olmamasına karşın, farklı araştırmalar göstermektedir ki, yükseköğrenime erişim olanağı bulamamış farklı sosyo-kültürel yapılardaki kadınlar için sorun halen tüm gerçekliği ile ortada durmaktadır. Bu noktada üzerinde önemle durulması gereken konu, ötekileştirilen kadın kimliğinde, ötekinin farklılığıdır. Ötekinin farklılığı çerçevesinde, toplumsal cinsiyet tartışmalarının incelenmesi gerekmektedir.

Yapısalcı Toplumsal Cinsiyet

Levi-Strauss Akrabalığın Temel Yapıları'nda toplumsal cinsiyet, belirli cinsel değiş-tokuşları mümkün kılan kadın ve erkeğin konumlanması, üremeyi sağlamak, belli başlı cinsel

bağları güvence altına almak ve başka türlü cinsel bağları yasaklamak üzere iş görmektedir. Bu bağlamda, kişinin toplumsal cinsiyeti, öznenin toplumsal olarak düzenlendiği ve üretildiği, yasaklanmış ve buyrulmuş cinsel ilişkilerin dizini olarak tanımlanmaktadır (Butler, 2009).

Levi-Strauss'un etkilerinin açıkça görüldüğü Sherry Ortner, kadının evrensel ikincilliğini açıklayabilmek için Strauss'un çalışmalarından yararlanmış ve yapısalci varsayımları Simon de Beauvoir'in fikirleriyle bütünleştirdiği görülmektedir (Özbudun& Şafak, 2005).

Simon de Beauvoir, İkinci Cinsiyet'te kadını, kadın haline getiren şeyi tarihsel, sosyolojik, antropolojik ve psikolojik bir açıdan incelemektedir. Bu disiplinler arası yazının arkasında duran felsefi argüman ise başkalık kavramına ve bu kavramın içinde yapılan bir ayrıma dayanmaktadır (Direk, 2009). Beauvoir'e göre tarih boyunca kadın ve erkek cinsleri arasında karşılıklı ilişki yoktur. Çünkü kadın yalnızca ataerkil düzen içinde değil, onu önceleyen anaerkil düzenlerde de başkası olarak kurulmuştur. Beauvoir'in Ortner gibi etkilediği diğer feminist yazarların üzerindeki etkisinin temelinde, kadın/erkek ve kendi/öteki gibi Batı kategorilerinin kadının ikincileştirilmesindeki rolüne odaklanması yatmaktadır (Özbudun & Şafak, 2005).

Yapısalci kuramlara göre, yapı eylemi, yani toplum bireyi belirlemektedir. Bu varsayıma göre toplum, bireyin dışında bir gerçeklik olarak yer alır ve bireyi üretir. İkili karşıtlıklar üzerine kurulu yapısalci kuramların bu bağlamda incelenmesine devam edildiğinde Freud'dan etkilenen Nancy Chodorow'un sosyolojik bakış açısıyla ele aldığı "Aile Yapısı ve Dişil Kişilik" çalışması dikkat çekmektedir. Chodorow'da Ortner gibi kadını ikincilleştiren cinsel asimetrinin evrenselliği varsayımından hareket etmekte ancak bunu psikoanalitik çerçevede ele almaktadır (Chodorow, 2012).

Tarih ve kültür-aşırı bir ikiliği varsaymak kadınların konumlarının hem tarih boyunca değişmediğini hem de kendi aralarında farklılaşmadığını ileri sürmek anlamına gelirken, Batı-merkezci uzantılarının ötesinde bu yaklaşım kadınların gerçekliğini tekleştirmekte, bu gerçekliği açıklamak bir yana onu soyut bir genelliğe hapsederek gizemleştirmektedir. Bu düzeyici mantığa itiraz etmek için gerçekten de üçüncü dünyalı, siyah ya da post-modernist olmak gerekmektedir. Kadınlar bu bakışla kendi içinde yapılaşmamış bir (özel) alanın üyeleri haline gelmektedirler. Böyle olunca da, kadınların hayatlarının ortaklıkları abartılmakta ve 70'li yılların ilk yarısına damgasını vuran, aynılık ya da benzerlik üzerine kurulu bir kadın dayanışması yanılısamasına varmak için pek az şey gerekmektedir (Savran, 2002).

Post-Yapısalcı Toplumsal Cinsiyet

Post- yapısalcı toplumsal cinsiyet kuramları incelendiğinde, Judith Butler, “biz” i muğlak bir kavram olarak görmektedir. Butler’in biz’i, iç karmaşıklığın ve belirlenemezliğin inşasıdır. Tabanın bir kısmını dışlayan, dışladığı kesimi temsil etme iddiasında olan bir “biz” tanımı yapılmaktadır. Kimlik politikaları üzerinden bir değerlendirme yapan Butler’e göre yapılanın ardından bir yapının olmasının şart olmadığına; yapının yapılan içinde ve yapılan vasıtasıyla değişken bir biçimde inşa olduğunu varsaymaktadır. Varoluşsal kuramdan farklı olarak kendiliğin ve edimlerin birbirlerinin içerisinde ve birbirleri ile söylemsel olarak değişen inşasıdır (Butler, 2005).

Post- yapısalcı kuramların toplumsal cinsiyete getirdiği en önemli katkı; söylem, iktidar ilişkileri sistemi ve çokluktur. Foucault’a bu noktada tekrardan dönülecek olursa, iktidarın tek biçimine bağlanmak yerine, çoğul ve hareketli iktidar bağıntıları alanındaki cinselliğe ilişkin çokça söylem üretimlerini açığa çıkarmak gerekmektedir (Foucault, 2010).

Alozie ve diğerlerine (2003) göre, insan gelişimi konusunda farklı bakış açılarına sahip olan bilim adamları başlıca üç konuda fikir birliğine varmışlardır. Öncelikle Amerika Birleşik Devletleri gibi çok kültürlü yapıya sahip olan ülkelerde, değişik kültürel dokunun sosyalleştirdiği çocukların yönelim ve davranışları benzer olamayacaktır. İkinci olarak, ırksal ve etnik alt kültürler, üyelerine, sosyal olarak farklı inanç sistemlerini de aktarırlar. Üçüncüsü, inanç sistemleri, erken çocukluktaki sosyalleşmenin büyük bölümünü çevrenin düzenlemesine izin verir (Güldü ve Kart, 2009).

Toplumsal cinsiyet temelli olarak eğitim incelendiğinde görülmektedir ki, ötekileştirilen kadınlar için tek bir kadın ve biz tanımı yapmak zordur. Farklı ötekiler, toplumsal sistem içinde yeniden üretilmektedir.

Araştırmanın Sorunsalı

Bu çalışmada, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nde öğrenim gören başarılı öğrenciler, toplumsal cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm ile toplumsal cinsiyet, öğrenim görülen bölüm ve coğrafi kültürel bölge ilişkisi çerçevesinde değerlendirilecektir. Araştırmanın amacı, uzaktan eğitim sistemi içinde öğrenim gören kadınlar için “biz” tanımının yapılabileceğinin ortaya konulması ve uzaktan eğitim sisteminin meslek alanları çerçevesinde kadının yeniden üretimine kaynaklık edip etmediğinin belirlenmesidir.

Yöntem

Açıköğretim Sistemi öğrenim gören öğrencilerin, kayıtlı oldukları program ve yaşadıkları bölge bazında toplumsal cinsiyet açısından değerlendirildiği araştırma kapsamında elde edilen sabit veriler “SPSS for Windows 22.0” programı kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan parametreler, cinsiyet, bölge ve bölüm şeklinde tasarlanmıştır. Cinsiyet ile bölüm, cinsiyet ile bölge ve bölgelerine göre cinsiyet ile bölüm karşılaştırmaları ki-kare analiziyle yapılmıştır. Açıköğretim Sistemine kayıtlı başarılı öğrencilerin bölüm ve program seçimlerinde cinsiyet ve bölge değişkenlerinin değerlendirildiği çalışma kapsamında, bu değişkenlerin değerlendirilmesinde Ki kare analizi önemli görülmektedir. Ki- kare analizi toplumsal cinsiyet ile bölüm tercihleri, arasında anlamlı farklıklar var mıdır, toplumsal cinsiyet, bölüm tercihlerinde bölgesel farklılıklara neden olmakta mıdır, sorularına cevap verilmesi noktasında ki kare, bu sorulara cevap arayan bir istatistik yöntemidir. Ki kare kontenjans tablolarının her bir bölmesinde yer alan frekansın genel tabloda 20'nin altında olabilmesi için Frekansı 5'den az olan bölümler kapsam dışı bırakılmıştır. 125444 adet olan başarılı öğrenci sayısı veri düzenlemesi yapılarak 125418 adet veriyle tüm analizler yapılmıştır.

Frekans Dağılımları

Çalışmada yer alan Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı aktif öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili tanımlayıcı istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1		
<i>Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri (n=125.418)</i>		
Cinsiyet	n	%
Kadın	58.080	46.3
Erkek	67.338	53.7
Bölge		
Marmara Bölgesi	40.318	32.1
İç Anadolu Bölgesi	29.702	23.7
Ege Bölgesi	15.029	12
Akdeniz Bölgesi	13.737	11
Karadeniz Bölgesi	10.796	8.6
Doğu Anadolu Bölgesi	7.905	6.3
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	7.457	5.9
Yurt Dışı	474	4
Bölüm		
Kamu Yönetimi	21.022	16.8
İşletme	20.342	16.2
Adalet	14.374	11.5
İlahiyat	13.004	10.4

Sosyoloji	9.068	7.2
Sosyal Hizmetler	7.677	6.1
Uluslararası İlişkiler	6.025	4.8
Konaklama İşletmeciliği	3.777	3
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	3.302	2.6
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	2.685	2.1
Maliye	2.584	2.1
Türk Dili ve Edebiyatı	2.273	1.8
İktisat	2.189	1.7
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	1.496	1.2
Laborant ve Veteriner Sağlık	1.255	1
Tarih	1.167	0.9
Fotoğrafçılık ve Kameramanlık	981	0.8
Felsefe	869	0.7
Emlak ve Emlak Yönetimi	746	0.6
İnsan Kaynakları Yönetimi	753	0.6
Dış Ticaret	688	0.5
İşletme Yönetimi	626	0.5
Tarım	615	0.5
Bankacılık ve Sigortacılık	451	0.4
Çocuk Gelişimi	495	0.4
Elektrik Enerjisi Üretim, İletim ve Dağıtım	534	0.4
Lojistik	516	0.4
Marka İletişimi	460	0.4
Ev İdaresi	387	0.3
Medya ve İletişim	401	0.3
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	419	0.3
Spor Yönetimi	389	0.3
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	366	0.3
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	272	0.2
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	196	0.2
Kültürel Miras ve Turizm	214	0.2
Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası	203	0.2
Radyo Ve Televizyon Programcılığı	308	0.2
Sağlık Yönetimi	302	0.2
Sosyal Hizmet	198	0.2
Yaşlı Bakımı	258	0.2
Yerel Yönetimler	254	0.2
Aşçılık	94	0.1
Çağrı Merkezi Hizmetleri	84	0.1
Havacılık Yönetimi	91	0.1
İngilizce Öğretmenliği	77	0.1
Okul Öncesi Öğretmenliği	97	0.1
Özel Güvenlik ve Koruma	151	0.1
Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi	136	0.1
Turizm ve Otel İşletmeciliği	166	0.1
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	92	0.1
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi	77	0.1
Yönetim Bilişim Sistemleri	118	0.1
Hava Kuvvetleri Meslek Eğitimi	11	0.0
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	6	0.0
Jandarma Meslek Eğitimi	20	0.0
Kara Kuvvetleri Meslek Eğitimi	10	0.0
Polis Meslek Eğitimi	25	0.0
Sosyal Bilimler	22	0.0

Bu tabloya göre çalışmada yer alan 125.148 öğrenciden 58.080'i (%53.7) erkek ve 67.338'i (% 46.3) kadın öğrencilerden oluşmaktadır. AÖF'ne kayıtlı en çok öğrenci % 32.1 ile Marmara Bölgesi'nde bulunmaktadır. Onu sırasıyla %23.7 ile İç Anadolu bölgesi, %12 ile Ege Bölgesi, %11 ile Akdeniz Bölgesi, %8.6 ile Karadeniz Bölgesi, %6.3 ile Doğu Anadolu Bölgesi, %5.9 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi izlemektedir. Bölgelere göre en az öğrenci kaydını ise, % 0.4 öğrenci ile yurtdışında kayıtlı olan öğrenciler oluşturmaktadır. Ayrıca, bu tablodaki verilere göre öğrencilerin en çok Kamu Yönetimi Bölümü'nü (%16.80) tercih etmiş oldukları görülmektedir. Kamu Yönetimi Bölümü'nün ardından ikinci sırada İşletme Bölümü (%16.20), üçüncü sırada Adalet bölümü (%11.5), dördüncü sırada İlahiyat Bölümü (%10.40) ve beşinci sırada Sosyoloji Bölümü (%7.20) görülmektedir. Bu bölümlerin yanı sıra, tabloda yer alan 60 bölüm arasında en çok tercih edilen diğer bölümler sırası ile Sosyal Hizmetler Bölümü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümleridir.

Bulgular

Çalışmada yer alan öğrencilerin Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı oldukları bölgelere göre cinsiyet karşılaştırılmasına dair istatistikler Tablo 2'de verilmiştir. Bu tabloya göre, öğrencilerin kayıtlı oldukları bölgeler ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık vardır ($\chi^2=670,30$, $p<.001$). Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı oldukları bölgelere göre cinsiyetlerinin değişim gösterdiği söylenebilir.

Bölge	Cinsiyet				n	χ^2	p
	Kadın		Erkek				
	n	%	n	%			
Akdeniz Bölgesi	6.291	45.8	7.448	54.2	13.739	670.30	.000***
Doğu Anadolu Bölgesi	2.826	35.7	5.079	64.3	7.905		
Ege Bölgesi	7.253	48.2	7.781	51.8	15.034		
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	2.859	38.3	4.600	61.7	7.459		
İç Anadolu Bölgesi	14.372	48.4	15.332	51.6	29.704		
Karadeniz Bölgesi	4.926	45.6	5.872	54.4	10.798		
Marmara Bölgesi	19.316	47.9	21.015	52.1	40.331		
Yurt Dışı	247	52.1	227	47.9	474		
Toplam	58.080	46.3	67.338	53.7	125.418		

*p<.05, **p<.01 ***p<.001

Tabloda yer alan verilere göre, Akdeniz Bölgesi'ndeki öğrencilerin %54,2'si erkek, %45,8'i kadın; Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki öğrencilerin %64,3'si erkek, %35,7'i kadın; Ege Bölgesi'ndeki öğrencilerin %51,8'si erkek, %48,2'si kadın; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki öğrencilerin %61,7'si erkek, %38,3'ü kadın; İç Anadolu Bölgesi'ndeki öğrencilerin %51,6'sı erkek, %48,4'ü kadın; Karadeniz Bölgesi'ndeki öğrencilerin %54,4'ü erkek, %45,6'sı kadın; Marmara Bölgesi'ndeki öğrencilerin %52,1'i erkek, %47,9 kadın; yurtdışındaki öğrencilerin %47,9'u erkek, %52,1'i kadındır.

Çalışmada yer alan öğrencilerin Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı oldukları bölümlere göre cinsiyet karşılaştırılmasına dair istatistikler Tablo 3'de verilmiştir. Bu tabloya göre, öğrencilerin kayıtlı oldukları bölümler ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık vardır ($\chi^2=16456.28$, $p<.001$).

Bölmeler	Cinsiyet				n	χ^2	p
	Kadın		Erkek				
	n	%	n	%			
Adalet	4.441	30.9	9.933	69.1	14.374	16456.28	.000***
Aşçılık	59	62.8	35	37.2	94		
Bankacılık ve Sigortacılık	217	48.1	234	51.9	451		
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	178	65.4	94	34.6	272		
Çağrı Merkezi Hizmetleri	60	71.4	24	28.6	84		
Çalışma Ekonomisi ve End. İlişkileri	1.283	47.8	1.402	52.2	2.685		
Çocuk Gelişimi	482	97.4	13	2.6	495		
Dış Ticaret	311	45.2	377	54.8	688		
Elekt. Enerjisi Üretim, İlet. ve Dağıtım	46	8.6	488	91.4	534		
Emlak ve Emlak Yönetimi	175	23.5	571	76.5	746		
Ev İdaresi	155	40.1	232	59.9	387		
Felsefe	405	46.6	464	53.4	869		
Fotoğrafçılık ve Kameramanlık	437	44.5	544	55.5	981		
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	92	46.9	104	53.1	196		
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	743	49.7	753	50.3	1496		
Havacılık Yönetimi	27	29.7	64	70.3	91		
İktisat	847	38.7	1.342	61.3	2189		
İlahiyat	9.62	74	3.384	26	13.004		
İngilizce Öğretmenliği	57	74	20	26	77		
İnsan Kaynakları Yönetimi	522	69.3	231	30.7	753		
İşletme	8.080	39.7	12.262	60.3	20.342		
İşletme Yönetimi	320	51.1	306	48.9	626		
Jandarma Meslek Eğitimi	0	0.0	20	10	20		
Kamu Yönetimi	5.791	27.5	15.231	72.5	21.022		
Konaklama İşletmeciliği	904	23.9	2.873	76.1	3777		
Kültürel Miras ve Turizm	151	70.6	63	29.4	214		
Laborant ve Veteriner Sağlık	871	69.4	384	30.6	1255		
Lojistik	207	40.1	309	59.9	516		
Maliye	1.433	55.5	1.151	44.5	2.584		
Marka İletişimi	287	62.4	173	37.6	460		

Medya ve İletişim	215	53.6	186	46.4	401
Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası	57	28.1	146	71.9	203
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	237	56.6	182	43.4	419
Okul Öncesi Öğretmenliği	97	100	0	.0	97
Özel Güvenlik ve Koruma	6	4	145	96	151
Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi	38	27.9	98	72.1	136
Polis Meslek Eğitimi	2	8	23	92	25
Radyo ve Televizyon Programcılığı	173	56.2	135	43.8	308
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	2.231	67.6	1.071	32.4	3.302
Sağlık Yönetimi	193	63.9	109	36.1	302
Sosyal Bilimler	8	36.4	14	63.6	22
Sosyal Hizmet	131	66.2	67	33.8	198
Sosyal Hizmetler	6.101	79.5	1.576	20.5	7.677
Sosyoloji	5.591	61.7	3.477	38.3	9.068
Spor Yönetimi	89	22.9	300	77.1	389
Tarım	208	33.8	407	66.2	615
Tarih	386	33.1	781	66.9	1167
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	284	77.6	82	22.4	366
Turizm ve Otel İşletmeciliği	72	43.4	94	56.6	166
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	48	52.2	44	47.8	92
Türk Dili ve Edebiyatı	1.746	76.8	527	23.2	2.273
Uluslararası İlişkiler	1.658	27.5	4.367	72.5	6.025
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi	22	28.6	55	71.4	77
Yaşlı Bakımı	185	71.7	73	28.3	258
Yerel Yönetimler	63	24.8	191	75.2	254
Yönetim Bilişim Sistemleri	37	31.4	81	68.6	118

*p<.05, **p<.01 ***p<.001

Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin kayıtlı oldukları bölümlere göre cinsiyetlerinin değişim gösterdiği söylenebilir. Tabloda yer alan verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin en fazla kayıtlı oldukları on bölüme ait cinsiyet dağılımları sırasıyla şu şekildedir: 21.022 Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinin 5.791'i (%27.5) kadın, 15.231'i (%72.5) erkek; 20.342 İşletme Bölümü öğrencisinden 8.080'i (%39.7) kadın, 12.262'si (%60.3) erkek; 14.374 Adalet Bölümü öğrencisinden 4.441'i (%30.9) kadın, 9.933'ü (69.1) erkek; 13.004 İlahiyat Bölümü öğrencisinden 9.620'si (%74) kadın, 3.384'ü (%26) erkek; 9.068 Sosyoloji Bölümü öğrencisinden 5.591'i (%61.7) kadın, 3.477'si (%38.3) erkek; 7.677 Sosyal Hizmetler Bölümü öğrencisinden 6.101'i (%79.5) kadın, 1.576'sı (%20.5) erkek; 6.025 Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencisinden 1.658'i (%27.5) kadın, 4.367'si (%72.5) erkek; 3.777 Konaklama İşletmeciliği Bölümü öğrencisinden 904'ü (%23.9) kadın, 2.873'ü (%76.1) erkek; 3.302 Sağlık Kurumları İşletmeciliği Bölümü öğrencisinden 2.231'i (%67.6) kadın, 1.071'i (%32.4) erkek; Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğrencisinden 1.283'ü (%47.8) kadın, 1.402'si (%52.2) erkektir.

Çalışmada yer alan Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı öğrencilerin bölümleri ile bölgelerinin karşılaştırılmasına dair istatistikler Tablo 4'de verilmiştir. Bu tabloya göre,

öğrencilerin bölümleri ile kayıtlı oldukları bölgeler arasında anlamlı farklılık vardır ($\chi^2=4543.12$, $p<.001$). Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin kayıtlı oldukları bölgelere göre bölümlerinin değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4

Bölgelere göre bölgelerin karşılaştırılması (n=125.418)

Bölümler	Bölgeler								χ^2	p
	AK %	DA %	EGE %	GA %	İA %	KD %	MB %	YD %		
Adalet	10.3	7.5	9.9	7.4	29.8	6.5	28.3	.2	4543.12	.000***
Aşçılık	18.1	5.3	5.3	11.7	22.3	11.7	25.5	.0		
Bankacılık ve Sigortacılık	9.5	3.1	14.2	2.7	19.5	7.8	42.6	.7		
Büro Yönetimi ve Yönetici Asis.	11	5.5	11.8	3.7	34.9	8.8	24.3	.0		
Çağrı Merkezi Hizmetleri	38.1	6	9.5	9.5	17.9	2.4	16.7	.0		
Çalışma Ekonomisi ve End.	9	4.1	14.1	3.4	19.7	8.3	41.1	.3		
Çocuk Gelişimi	12.1	4.8	11.7	5.9	27.3	7.3	30.9	.0		
Dış Ticaret	7.8	.6	15.4	.9	19.6	4.7	50.9	.1		
Elekt. Enerjisi Üret, İlet. ve Dağ.	9.7	4.3	12.4	3.6	26.8	5.6	37.6	.0		
Emlak ve Emlak Yönetimi	8.7	2.8	14.7	2.1	18.2	4.2	48.7	.5		
Ev İdaresi	9.6	3.1	23	2.6	27.6	9	24	1		
Felsefe	10.4	4.7	15.7	5.2	17.8	8.1	37.3	.9		
Fotoğrafçılık ve Kameramanlık	8.9	1.4	17.2	2.2	23	5.4	40.6	1.2		
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	8.2	3.1	14.3	2	22.4	6.6	42.9	.5		
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	8	2.5	12.3	1.7	23.7	7.1	43.4	1.5		
Hava Kuvvetleri Meslek Eğitimi	9.1	27.3	9.1	9.1	45.5	.0	.0	.0		
Havacılık Yönetimi	13.2	2.2	12.1	4.4	37.4	3.3	27.5	.0		
İktisat	8.1	4.6	13.3	3.7	27.7	6.4	35.8	.4		
İlahiyat	10.3	8	8.2	9.3	23.1	9.2	31.9	.1		
İngilizce Öğretmenliği	9.1	2.6	15.6	1.3	45.5	7.8	18.2	.0		
İnsan Kaynakları Yönetimi	7.3	1.7	11.4	2	22	5.6	49.1	.8		
İşletme	10.4	4.1	12.7	3.8	20	6.7	42.1	.4		
İşletme Yönetimi	8.3	1.8	12.6	2.6	19.8	6.1	47.8	1.1		
Jandarma Meslek Eğitimi	10	15	5	25	10	20	15	.0		
Kamu Yönetimi	11.7	8.8	11.8	6.3	24.5	10.9	25.5	.5		
Konaklama İşletmeciliği	17	5.7	13.4	2.6	24.8	9.6	26.7	.3		
Kültürel Miras ve Turizm	7	2.3	10.3	1.4	19.2	7	52.3	.5		
Laborant ve Veteriner Sağlık	11.7	7.3	14.8	5.9	23.1	11.3	25.7	.2		
Lojistik	6	2.5	20.2	1.9	16.1	4.5	48.6	.2		
Maliye	11.2	5	13.7	6.3	23.8	9.3	30.4	.2		
Marka İletişimi	7.6	1.1	11.7	.9	18.9	2.4	57.2	.2		
Medya ve İletişim	6.2	2.5	12.2	2.2	24.7	5	45.9	1.2		
Menkul Kıymetler ve Sermaye P.	8.4	3.4	12.8	1.5	16.3	5.4	51.2	1		
Muhasebe ve Vergi Uyg.	7.6	1.9	15	2.9	22	5.5	42.7	2.4		
Okul Öncesi Öğretmenliği	19.6	9.3	10.3	5.2	13.4	12.4	29.9	.0		
Özel Güvenlik ve Koruma	13.2	2.6	13.2	6.6	21.9	8.6	33.8	.0		
Perakende Satış ve Mağaza	11	.7	12.5	.7	14	4.4	55.9	.7		
Polis Meslek Eğitimi	8	4	12	.0	32	20	24	.0		
Radyo ve Televizyon Prog.	5.2	3.2	11.7	1.9	32.8	3.9	41.2	.0		

Sağlık Kurumları İşletmeciliği	11.4	5	15.1	4.7	24.2	10.1	29.1	.3
Sağlık Yönetimi	13.2	9.6	14.9	6.3	18.9	8.9	28.1	.0
Sosyal Bilimler	9.1	4.5	13.6	.0	22.7	9.1	40.9	.0
Sosyal Hizmet	11.6	9.6	10.6	15.7	19.2	16.7	16.7	.0
Sosyal Hizmetler	12.9	7.6	12.8	7.2	25.3	11.8	22.3	.1
Sosyoloji	12.8	6.6	12.6	8.8	22.3	9.3	26.9	.6
Spor Yönetimi	7.2	4.9	11.8	4.4	18.8	8.7	43.2	1
Tarım	12.8	5.9	11.5	10.2	27.3	8.1	23.6	.5
Tarih	11.7	4.1	11.4	4.6	20.8	11.7	35.1	.5
Tıbbi Dokümantasyon	16.1	12.8	12.3	9	24.3	8.7	16.7	.0
Turizm ve Otel İşletmeciliği	13.3	1.2	18.1	1.2	13.3	7.2	45.2	.6
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	8.7	.0	18.5	.0	13	4.3	53.3	2.2
Türk Dili ve Edebiyatı	12	6.7	10.5	6.5	20.5	10.6	33	.2
Uluslararası İlişkiler	8.8	6	12.3	5.2	25.1	7.7	34.3	.5
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	3.9	1.3	13	7.8	16.9	3.9	53.2	.0
Yaşlı Bakımı	13.2	12	9.7	15.1	21.7	14	14.3	.0
Yerel Yönetimler	7.1	9.1	12.2	5.9	18.5	8.3	34.6	4.3
Yönetim Bilişim Sistemleri	6.8	4.2	14.4	4.2	22.9	5.9	41.5	.0

*p<.05, **p<.01 ***p<.001

AK: Akdeniz Bölgesi, DA: Doğu Anadolu Bölgesi, EGE: Ege Bölgesi, GA: Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İA: İç Anadolu Bölgesi, KD: Karadeniz Bölgesi, MB: Marmara Bölgesi YD: Yurt Dışı

Tabloda yer alan verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin en fazla kayıtlandıkları beş bölüme ait cinsiyet dağılımları sırasıyla şu şekildedir: 21.022 Kamu Yönetimi öğrencisinin %11.7'si Akdeniz bölgesinden, %8.8'i Doğu Anadolu bölgesinden, %11.8'i Ege bölgesinden, %6.3'ü Güneydoğu Anadolu bölgesinden, %24.5'i İç Anadolu bölgesinden, %10.9'u Karadeniz bölgesinden, %25.5'i Marmara bölgesinden, %5'i yurt dışından; 20.342 İşletme öğrencisinin %10.4'ü Akdeniz bölgesinden, %4.1'i Doğu Anadolu bölgesinden, %12.7'si Ege bölgesinden, %3.8'i Güneydoğu Anadolu bölgesinden, %20'si İç Anadolu bölgesinden, %6.7'si Karadeniz bölgesinden, %42.1'i Marmara bölgesinden, %4'ü yurt dışından; 14.374 Adalet öğrencisinin %10.3'ü Akdeniz bölgesinden, %7.5'i Doğu Anadolu bölgesinden, %9.9'u Ege bölgesinden, %7.4'ü Güneydoğu Anadolu bölgesinden, %29.8'i İç Anadolu bölgesinden, %6.5'i Karadeniz bölgesinden, %28.3 Marmara bölgesinden, %2'si yurt dışından; 13.004 İlahiyat öğrencisinin %10.3'ü Akdeniz bölgesinden, %8'i Doğu Anadolu bölgesinden, %8.2'si Ege bölgesinden, %9.3'ü Güneydoğu Anadolu bölgesinden, %23.1'i İç Anadolu bölgesinden, %9.2'si Karadeniz bölgesinden, %31.9'u Marmara bölgesinden, %1'i yurt dışından; 9.068 Sosyoloji öğrencisinin %12.8'i Akdeniz bölgesinden, %6.6'sı Doğu Anadolu bölgesinden, %12.6'sı Ege bölgesinden, %8.8'i Güneydoğu Anadolu bölgesinden, %22.3'ü İç Anadolu bölgesinden, %9.3'ü Karadeniz bölgesinden, %26.9'u Marmara bölgesinden, %6'sı yurt dışındadır.

Tablo 5

Öğrencilerin kayıtlı oldukları bölgelerdeki cinsiyet farklılaşması (1)

Bölüm	Cinsiyet	BÖLGE														Toplam		χ^2 (χ^2_{y})	P (P [*])
		AKDENİZ		DOĞU AN.		EGE		GÜNEYD.		İÇ ANAD.		KARADEN.		MARMARA		n	%		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Adalet	Kadın	478	32.3	206	19.0	497	34.8	212	19.9	1.461	34.2	266	28.3	1.318	32.4	4.438	30.9	172.512	.000***
	Erkek	1.000	67.7	877	81.0	931	65.2	856	80.1	2.817	65.8	675	71.7	2.754	67.6	9.910	69.1		
Aşçılık	Kadın	9	52.9	1	20	3	60	7	63.6	14	66.7	7	63.6	18	75	59	62.8	6.312	.389 (.390)
	Erkek	8	47.1	4	80	2	40	4	36.4	7	33.3	4	36.4	6	25	35	37.2		
Bankacılık ve Sigortacılık	Kadın	23	53.5	5	35.7	34	53.1	5	41.7	35	39.8	17	48.6	98	51	217	48.4	5.297	.506
	Erkek	20	46.5	9	64.3	30	46.9	7	58.3	53	60.2	18	51.4	94	49	231	51.6		
Büro Yön. ve Yönetici Asis.	Kadın	20	66.7	4	26.7	17	53.1	8	80	72	75.8	16	66.7	41	62.1	178	65.4	17.911	.006**
	Erkek	10	33.3	11	73.3	15	46.9	2	20	23	24.2	8	33.3	25	37.9	94	34.6		
Çağrı Merkezi Hizmetleri	Kadın	23	71.9	1	20	6	75	5	62.5	13	86.7	2	100	10	71.4	60	71.4	9.352	.155 (.154)
	Erkek	9	28.1	4	80	2	25	3	37.5	2	13.3	0	.0	4	28.6	24	28.6		
Çalışma Eko. ve End.İliş.	Kadın	110	45.5	37	33.6	173	45.6	33	36.7	236	44.6	91	40.8	599	54.3	1.279	47.8	39.527 ^h	.000**
	Erkek	132	54.5	73	66.4	206	54.4	57	63.3	293	55.4	132	59.2	505	45.7	1.398	52.2		
Dış Ticaret	Kadın	17	31.5	1	25	60	56.6	1	16.7	72	53.3	12	37.5	148	42.3	311	45.3	17.865 (18.226 ⁱ)	.007 (.006**)
	Erkek	37	68.5	3	75	46	43.4	5	83.3	63	46.7	20	62.5	202	57.7	376	54.7		
Elekt. Enerjisi Üret,İlet. ve Dağ.	Kadın	2	3.8	2	8.7	3	4.5	2	10.5	12	8.4	5	16.7	20	10	46	8.6	5.914 (6.030 ^j)	.433 (.420)
	Erkek	50	96.2	21	91.3	63	95.5	17	89.5	131	91.6	25	83.3	181	90	488	91.4		
Emlak Ve Emlak Yönetimi	Kadın	12	18.5	1	4.8	26	23.6	1	6.3	36	26.5	6	19.4	91	25.1	173	23.3	9.166	.164
	Erkek	53	81.5	20	95.2	84	76.4	15	93.8	100	73.5	25	80.6	272	74.9	569	76.7		
Ev İdaresi	Kadın	9	24.3	2	16.7	36	40.4	4	40	48	44.9	15	42.9	37	39.8	151	39.4	7.677	.263
	Erkek	28	75.7	10	83.3	53	59.6	6	60	59	55.1	20	57.1	56	60.2	232	60.6		
Felsefe	Kadın	53	58.9	12	29.3	73	53.7	8	17.8	73	47.1	37	52.9	144	44.4	400	46.5	29.897	.000**
	Erkek	37	41.1	29	70.7	63	46.3	37	82.2	82	52.9	33	47.1	180	55.6	461	53.5		
Fotoğrafçılık ve Kameramanlık	Kadın	34	39.1	4	28.6	80	47.3	6	27.3	105	46.5	22	41.5	177	44.5	428	44.2	6.177	.404
	Erkek	53	60.9	10	71.4	89	52.7	16	72.7	121	53.5	31	58.5	221	55.5	541	55.8		
Halkla İlişkiler Ve Reklamcılık	Kadın	11	68.8	4	66.7	10	35.7	2	50	19	43.2	6	46.2	39	46.4	91	46.7	5.685 (5.763)	.459 (.450)
	Erkek	5	31.3	2	33.3	18	64.3	2	50	25	56.8	7	53.8	45	53.6	104	53.3		
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	Kadın	61	51.3	10	27	94	51.1	8	32	179	50.6	43	40.6	335	51.6	730	49.5	15.580	.016*
	Erkek	58	48.7	27	73	90	48.9	17	68	175	49.4	63	59.4	314	48.4	744	50.5		
Havacılık Yönetimi	Kadın	5	41.7	1	50	3	27.3	0	.0	11	32.4	1	33.3	6	24	27	29.7	3.463 (4.521 ^k)	.749 (.607)
	Erkek	7	58.3	1	50	8	72.7	4	100	23	67.6	2	66.7	19	76	64	70.3		

İktisat	Kadın	60	33.7	24	24	130	44.7	24	29.3	241	39.8	46	32.9	318	40.6	843	38.7	21.951	.001**
	Erkek	118	66.3	76	76	161	55.3	58	70.7	365	60.2	94	67.1	465	59.4	1.337	61.3		
İlahiyat	Kadın	989	74.2	633	61.2	798	75.3	706	58.1	2.387	79.4	858	71.5	3.243	78.2	9.614	74	336.855	.000**
	Erkek	344	25.8	402	38.8	262	24.7	509	41.9	620	20.6	342	28.5	902	21.8	3.381	26		
İngilizce Öğretmenliği	Kadın	4	57.1	1	50	11	91.7	1	100	24	68.6	5	83.3	11	78.6	57	74	4.894 (5.462)	.558 (.486)
	Erkek	3	42.9	1	50	1	8.3	0	.0	11	31.4	1	16.7	3	21.4	20	26		
İnsan Kay. Yönetimi	Kadın	32	58.2	5	38.5	68	79.1	4	26.7	122	73.5	26	61.9	263	71.1	520	69.6	28.814	.000**
	Erkek	23	41.8	8	61.5	18	20.9	11	73.3	44	26.5	16	38.1	107	28.9	227	30.4		
İşletme	Kadın	805	38.2	208	25	1.084	41.9	244	32	1.663	40.9	511	37.7	3.523	41.2	8.038	39.7	113.203	.000**
	Erkek	1.302	61.8	623	75	1.505	58.1	519	68	2.399	59.1	843	62.3	5.036	58.8	12.227	60.3		

*p<.05 **p<.01 ***p<.001 x: likelihood ratio p value, y: likelihood ratio value

Tablo 5

Öğrencilerin kayıtlı oldukları bölgelerdeki cinsiyet farklılaşması (2)

Bölüm	Cinsiyet	BÖLGE														Total		X ² (X ^{2y})	P (P ^x)
		AKDENİZ		DOĞU ANA.		EGE		GÜNEYD.		İÇ ANAD.		KARADEN.		MARMARA		n	%		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
İşletme Yönetimi	Kadın	22	42.3	6	54.5	47	59.5	10	62.5	65	52.4	13	34.2	154	51.5	317	51.2	9.162	.165
	Erkek	30	57.7	5	45.5	32	40.5	6	37.5	59	47.6	25	65.8	145	48.5	302	48.8		
Kamu Yönetimi	Kadın	686	27.8	334	18	764	30.7	288	21.8	1.506	29.3	595	26	1.567	29.3	5.740	27.4	138.919	.000**
	Erkek	1.780	72.2	1.524	82	1.723	69.3	1.036	78.2	3.639	70.7	1.694	74	3.784	70.7	15.180	72.6		
Konaklama İşletmeciliği	Kadın	117	18.2	34	15.7	140	27.7	21	21.6	224	23.9	72	19.9	291	28.8	899	23.9	40.468	.000**
	Erkek	525	81.8	183	84.3	365	72.3	76	78.4	712	76.1	289	80.1	718	71.2	2.868	76.1		
Kültürel Miras ve Turizm	Kadın	12	80	2	40	18	81.8	2	66.7	28	68.3	10	66.7	79	70.5	151	70.9	4.485 (4.386)	.611 (.625)
	Erkek	3	20	3	60	4	18.2	1	33.3	13	31.7	5	33.3	33	29.5	62	29.1		
Laborant ve Veteriner Sağlık	Kadın	109	74.1	57	62.6	124	66.7	50	67.6	202	69.7	99	69.7	229	70.9	870	69.4	4.652	.589
	Erkek	38	25.9	34	37.4	62	33.3	24	32.4	88	30.3	43	30.3	94	29.1	383	30.6		
Lojistik	Kadın	16	51.6	2	15.4	53	51	1	10	37	44.6	9	39.1	89	35.5	207	40.2	16.835	.010*
	Erkek	15	48.4	11	84.6	51	49	9	90	46	55.4	14	60.9	162	64.5	308	59.8		
Maliye	Kadın	161	55.5	76	58.5	197	55.6	60	37	348	56.5	144	59.8	443	56.4	1.429	55.4	25.098 ^{ag}	.000**
	Erkek	129	44.5	54	41.5	157	44.4	102	63	268	43.5	97	40.2	342	43.6	1.149	44.6		
Marka İletişimi	Kadın	19	54.3	2	40	34	63	3	75	56	64.4	5	45.5	167	63.5	286	62.3	3.949	.684

	Erkek	16	45.7	3	60	20	37	1	25	31	35.6	6	54.5	96	36.5	173	37.7	(3.854)	(.696)
Medya ve İletişim	Kadın	13	52	2	20	24	49	3	33.3	55	55.6	4	20	110	59.8	211	53.3	18.499	.005
	Erkek	12	48	8	80	25	51	6	66.7	44	44.4	16	80	74	40.2	185	46.7	(19.250)	(.004**)
Menkul Kıy. Ve Sermaye P.	Kadın	4	23.5	0	.0	10	38.5	0	.0	10	30.3	1	9.1	31	29.8	56	27.9	7.697	.261
	Erkek	13	76.5	7	100.0	16	61.5	3	100	23	69.7	10	90.9	73	70.2	145	72.1	(10.734)	(.097)
Muhasebe ve Vergi Uyg.	Kadın	18	56.3	3	37.5	35	55.6	3	25	61	66.3	12	52.2	100	55.9	232	56.7	9.850	.131
	Erkek	14	43.8	5	62.5	28	44.4	9	75	31	33.7	11	47.8	79	44.1	177	43.3		
Perakende Satış ve Mağaza Yön.	Kadın	3	20	1	100	7	41.2	0	.0	4	21.1	0	.0	23	30.3	38	28.1	7.855	.249
	Erkek	12	80	0	.0	10	58.8	1	100	15	78.9	6	100	53	69.7	97	71.9	(9.686)	(.139)
Radyo ve Televizyon Prog.	Kadın	7	43.8	5	50	19	52.8	4	66.7	64	63.4	6	50	68	53.5	173	56.2	4.260	.642
	Erkek	9	56.3	5	50	17	47.2	2	33.3	37	36.6	6	50	59	46.5	135	43.8	(4.286)	(.638)
Sağlık Kurumları İşl.	Kadın	248	65.6	115	69.3	350	70.1	104	66.7	551	68.9	206	61.9	653	68	2.227	67.6	8.086	.232
	Erkek	130	34.4	51	30.7	149	29.9	52	33.3	249	31.1	127	38.1	308	32	1.066	32.4		
Sağlık Yönetimi	Kadın	26	65	16	55.2	29	64.4	8	42.1	45	78.9	18	66.7	51	60	193	63.9	11.143	.084
	Erkek	14	35	13	44.8	16	35.6	11	57.9	12	21.1	9	33.3	34	40	109	36.1		
Sosyal Hizmet	Kadın	13	56.5	11	57.9	16	76.2	18	58.1	27	71.1	25	75.8	21	63.6	131	66.2	5.243	.513
	Erkek	10	43.5	8	42.1	5	23.8	13	41.9	11	28.9	8	24.2	12	36.4	67	33.8		
Sosyal Hizmetler	Kadın	776	78.2	403	69.5	798	81.3	349	63.1	1.607	82.7	765	84.3	1.396	81.5	6.094	79.5	159.200	.000**
	Erkek	216	21.8	177	30.5	184	18.7	204	36.9	336	17.3	142	15.7	316	18.5	1.575	20.5		
Sosyoloji	Kadın	726	62.7	298	49.6	736	64.3	388	48.4	1.315	64.9	508	60.3	1.580	64.9	5.551	61.6	121.028	.000**
	Erkek	431	37.3	303	50.4	409	35.7	414	51.6	711	35.1	335	39.7	856	35.1	3.459	38.4		

*p<.05 **p<.01 ***p<.001 x: likelihood ratio p value, y: likelihood ratio value

Tablo 5

Öğrencilerin kayıtlı oldukları bölgelerdeki cinsiyet farklılaşması (3)

Bölüm	Cinsiyet	BÖLGE														Total		X2 (X2y)	P (Px)
		AKDENİZ		DOĞU AN.		EGE		GÜNEYD.		İÇ ANAD.		KARADEN.		MARMARA		n	%		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Spor Yönetimi	Kadın	10	35.7	2	10.5	10	21.7	1	5.9	25	34.2	3	8.8	37	22	88	22.9	16.308	.012*
	Erkek	18	64.3	17	89.5	36	78.3	16	94.1	48	65.8	31	91.2	131	78	297	77.1		
Tarım	Kadın	24	30.4	11	30.6	23	32.4	24	38.1	64	38.1	13	26	46	31.7	205	33.5	4.182	.652
	Erkek	55	69.6	25	69.4	48	67.6	39	61.9	104	61.9	37	74	99	68.3	407	66.5		
Tarih	Kadın	40	29.2	17	35.4	46	34.6	12	22.2	85	35	31	22.8	154	37.6	385	33.2	14.657	.023*
	Erkek	97	70.8	31	64.6	87	65.4	42	77.8	158	65	105	77.2	256	62.4	776	66.8		
Tıbbi Dok. ve Sekreterlik	Kadın	47	79.7	33	70.2	38	84.4	23	69.7	70	78.7	24	75	49	80.3	284	77.6	4.460	.615
	Erkek	12	20.3	14	29.8	7	15.6	10	30.3	19	21.3	8	25	12	19.7	82	22.4		
Turizm ve Otel İşletmeciliği	Kadın	9	40.9	0	.0	17	56.7	0	.0	8	36.4	4	33.3	34	45.3	72	43.6	6.313 (7.803)	.389 (.253)
	Erkek	13	59.1	2	100	13	43.3	2	100	14	63.6	8	66.7	41	54.7	93	56.4		
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	Kadın	3	37.5	0	.0	12	70.6	0	.0	7	58.3	1	25	25	51	48	53.3	4.355 (4.477)	.360 (.345)
	Erkek	5	62.5	0	.0	5	29.4	0	.0	5	41.7	3	75	24	49	42	46.7		
Türk Dili ve Edebiyatı	Kadın	191	70	111	73	189	79.4	97	65.5	383	82.2	170	70.5	601	80	1.742	76.8	37.073	.000**
	Erkek	82	30	41	27	49	20.6	51	34.5	83	17.8	71	29.5	150	20	527	23.2		
Uluslararası İlişkiler	Kadın	122	22.9	70	19.4	204	27.5	48	15.2	480	31.7	112	24.3	612	29.6	1.648	27.5	61.770	.000**
	Erkek	411	77.1	291	80.6	539	72.5	267	84.8	1.033	68.3	349	75.7	1.457	70.4	4.347	72.5		
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönet.	Kadın	1	33.3	0	.0	3	30	1	16.7	7	53.8	2	66.7	8	19.5	22	28.6	8.711 (8.454)	.190 (.207)
	Erkek	2	66.7	1	100	7	70	5	83.3	6	46.2	1	33.3	33	80.5	55	71.4		
Yaşlı Bakımı	Kadın	25	73.5	18	58.1	19	76	26	66.7	43	76.8	27	75	27	73	185	71.7	4.548	.603
	Erkek	9	26.5	13	41.9	6	24	13	33.3	13	23.2	9	25	10	27	73	28.3		
Yerel Yönetimler	Kadın	4	22.2	0	.0	9	29	2	13.3	10	21.3	4	19	27	30.7	56	23	11.485 (16.539)	.074 (.011*)
	Erkek	14	77.8	23	100	22	71	13	86.7	37	78.7	17	81	61	69.3	187	77		
Yönetim Bilişim Sistemleri	Kadın	1	12.5	3	60	6	35.3	0	.0	9	33.3	3	42.9	15	30.6	37	31.4	6.126	.409
	Erkek	7	87.5	2	40	11	64.7	5	100	18	66.7	4	57.1	34	69.4	81	68.6		

*p<.05 **p<.01 ***p<.001 x: likelihood ratio p value, y: likelihood ratio value

Açıköğretim Sistemi'ne kayıtlı öğrencilerin, cinsiyetlerine göre bölge ve bölüm karşılaştırılması Tablo 5'de verilmiştir. Bu tabloya göre kayıtlı oldukları bölgelere göre cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık olan bölümler arasında Adalet Bölümü ($\chi^2=172.512$, $p<.001$), Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Bölümü ($\chi^2=17.911$, $p<.01$), Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü ($\chi^2=39.527$, $p<.001$), Dış Ticaret Bölümü ($\chi^2y=18.226$, $px<.01$), Felsefe Bölümü ($\chi^2=29.897$, $p<.001$), Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü ($\chi^2=15.580$, $p<.05$), İktisat Bölümü ($\chi^2=21.951$, $p<.01$), İlahiyat Bölümü ($\chi^2=336.855$, $p<.001$), İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü ($\chi^2=28.814$, $p<.001$), İşletme Bölümü ($\chi^2=113.203$, $p<.001$), Kamu Yönetimi Bölümü ($\chi^2=138.919$, $p<.001$), Konaklama İşletmeciliği ($\chi^2=40.468$, $p<.001$), Lojistik Bölümü ($\chi^2=16.835$, $p<.05$), Maliye Bölümü ($\chi^2=25.098$, $p<.001$), Medya ve İletişim Bölümü ($\chi^2y=19.250$, $px<.01$), Sosyal Hizmetler Bölümü ($\chi^2=159.200$, $p<.001$), Sosyoloji Bölümü ($\chi^2=121.028$, $p<.001$), Spor Yönetimi Bölümü ($\chi^2=16.308$, $p<.05$), Tarih Bölümü ($\chi^2=14.657$, $p<.05$), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ($\chi^2=37.073$, $p<.001$), Uluslararası İlişkiler Bölümü ($\chi^2=61.770$, $p<.001$), Yerel Yönetimler Bölümü ($\chi^2y=16.539$, $px<.05$) yer almaktadır. Bu bölümlerde bölgelere göre öğrencilerin cinsiyetleri değişim göstermektedir.

Cinsiyet değişkeninin kadınların lehine değişim gösterdiği bölümler arasında Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, İlahiyat, İnsan Kaynakları Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Türk Dili Edebiyatı, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji ve Tarih Bölümü yer almaktadır. Cinsiyetin erkekler lehine anlamlı olduğu bölümler arasında ise; Adalet, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Felsefe, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Konaklama İşletmeciliği, Lojistik, Spor Yönetimi, Tarih, Uluslararası İlişkiler ve Yerel Yönetimler yer almaktadır.

Kayıtlı oldukları bölgelere göre cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık olmayan bölümler arasında Aşçılık Bölümü ($\chi^2=6.312$), Bankacılık ve Sigortacılık ($\chi^2=5.297$), Çağrı Merkezi Hizmetleri ($\chi^2=9.352$), Elektrik Enerjisi Üretimi, İletimi ve Dağıtım Bölümü ($\chi^2y=6.030$), Emlak ve Emlak Yönetimi ($\chi^2=9.166$), Ev İdaresi Bölümü ($\chi^2=7.677$), Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Bölümü ($\chi^2=6.177$), Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü ($\chi^2y=5.763$), Havacılık Yönetimi ($\chi^2=4.521$), İngilizce Öğretmenliği ($\chi^2=5.462$), İşletme Yönetimi Bölümü ($\chi^2=9.162$), Kültürel Miras ve Turizm Bölümü ($\chi^2y=4.386$), Laborant ve Veteriner Sağlık Bölümü ($\chi^2=4.652$), Marka İletişimi Bölümü ($\chi^2y=3.854$), Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası Bölümü ($\chi^2=10.734$), Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü ($\chi^2=9.850$), Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi Bölümü ($\chi^2y=9.686$), Radyo ve Televizyon

Programcılığı Bölümü ($\chi^2=4.286$), Sağlık Kurumları İşletmeciliği Bölümü ($\chi^2=8.086$), Sağlık Yönetimi Bölümü ($\chi^2=11.143$), Sosyal Hizmet Bölümü ($\chi^2=5.243$), Tarım Bölümü ($\chi^2=4.182$), Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Bölümü ($\chi^2=4.460$), Turizm ve Otel İşletmeciliği ($\chi^2=7.803$), Turizm ve Seyahat Hizmetleri ($\chi^2=4.477$), Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Bölümü ($\chi^2=8.454$), Yaşlı Bakımı Bölümü ($\chi^2=4.548$), Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü ($\chi^2=6.126$) yer almaktadır ($p>.05$). Bu bölümlerde bölgelere göre öğrencilerin cinsiyetleri değişim göstermemektedir.

Sonuç

Açıköğretim Sistemi öğrenim gören öğrencilerin, kayıtlı oldukları program ve yaşadıkları bölge bazında toplumsal cinsiyet açısından değerlendirildiği araştırma kapsamında elde edilen bulgular çerçevesinde Ki-kare analizinde bazı bölümlerde yüzdesel olarak çok fazla değişiklik olmasına rağmen anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bunun nedeni öğrenci sayılarının ilgili bölüm ve bölgelerde çok olmamasıdır.

Cinsiyet değişkeninin kadınların lehine değişim gösterdiği bölümler arasında Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, İlahiyat, İnsan Kaynakları Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Türk Dili Edebiyatı, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji ve Tarih Bölümü yer almaktadır. Cinsiyetin erkekler lehine anlamlı olduğu bölümler arasında ise; Adalet, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Felsefe, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Konaklama İşletmeciliği, Lojistik, Spor Yönetimi, Tarih, Uluslararası İlişkiler ve Yerel Yönetimler yer almaktadır. Toplumsal cinsiyet açısından tercih edilen bölümler değerlendirildiği kadına özgü meslekler olarak kabul edilen bölümlerin, toplumsal yapı içinde kadının eşitsizliğini yeniden ürettiği görülmektedir. Bulgular çerçevesinde dikkat çeken program İlahiyat bölümüdür. Bölgeler bazında incelendiğinde, Akdeniz Bölgesi'nde programda okuyan başarılı kadın öğrencilerin oranı % 74. 2, erkek öğrencilerin oranı % 25.8; Marmara Bölgesi'nde kadın oranı %78. 2, erkek oranı %21.8; Doğu Anadolu Bölgesi'nde kadın oranı %61.8, erkek oranı ise, % 38.8'dir. Kadın erkek öğrencilerin, en yakın olduğu bölge kadın öğrencilerin % 58.1 ve erkek öğrencilerin % 41.9 olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Bulgular çerçevesinde, din ve kültürün kadın kimliğinin inşasında önemli olduğunu görülmektedir. Bölgeler bazında, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde kadın ve erkek İlahiyat bölümü öğrencilerinin oransal olarak birbirine yaklaşması ise, araştırmanın dikkat çekici sonuçlarındandır. Eğitime erişimde toplumsal cinsiyet farklılaşmasının ötesinde, bölgesel ötekinin aynılığı dikkat çekmektedir.

Cinsiyet değişkeninin kadınlar lehine olduğu Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, İnsan Kaynakları Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Türk Dili Edebiyatı, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji ve Tarih Bölümlerini bölgesel düzeyde değerlendirildiğinde; Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi kadın oranlarının en yüksek olduğu iki bölgedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Erkek= %20, Kadın= % 80); İç Anadolu Bölgesi (Erkek= 24.2, Kadın= 75.8)dir. Ataerkil toplum yapılarının, diğer bölgelere göre baskın olan bu bölgelerde, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümleri kadına özgü meslekler olarak kabul edilmektedir. İnsan Kaynakları Yönetimi bölümünde kadın oranının en yüksek olduğu bölge ise, Ege Bölgesi'dir. Ege Bölgesi'nde (Erkek= % 20.9, Kadın= %79.1) iken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (Erkek= %73.3, Kadın= %26.7) dir. Maliye bölümü içinde, kadın oranının en düşük olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Erkek= %63, Kadın= %37) dir. Medya ve İletişim bölümü sonuçları açısından ötekinin farklılığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyan programlardan birisidir. Doğu Anadolu (Erkek= 80, Kadın= 20); Karadeniz Bölgesi Bölgesi (Erkek= 80, Kadın= 20); Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise (Erkek= 67.7, Kadın= 33.3) oranları ile kadınların en az tercih ettiği bölgelerdir. Akdeniz ve Marmara Bölgeleri'nde kadın öğrencilerin, erkek öğrencilerden fazla olması ve Ege Bölgesi'nde ise yaklaşık bir eşitliğin görülmesi sosyo-kültürel yapının meslek tercihlerindeki önemine işaret etmektedir.

Cinsiyet değişkeninin erkekler lehine olduğu Yerel Yönetimler Bölümü öğrencilerinin bölgelere göre cinsiyetleri değişim incelendiğinde ise, benzer göstergeler dikkat çekmektedir. Bu değişimin öne çıktığı üç bölge sırasıyla: Doğu Anadolu Bölgesi (Erkek= %100, Kadın=%0), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Erkek=%86.7, Kadın=%13.3) ve Karadeniz Bölgesi (Erkek=%81, Kadın=%19) şeklindedir. Bu bulgulardaki değişimin ve farkın nedenleri arasında bölgenin kültürünün etkisi olduğu düşünülebilir. Toplumsal cinsiyet ekseninde yapılan bu çalışma göstermektedir ki, ötekileştirilen kadının “biz”i farklı bölgelerde, farklı bizler yaratmaktadır. Ötekinin farklılığı olarak ifade edilen bu durum ise, yeniden üretimin önünü açan bir direnme noktası ile mümkün değildir. Bu nedenle de eşit oranda eğitime erişimin sağlanması için bu bölgelerde gerekli önlemler ivedilikle alınmalı, planlanan çalışmalar yapılmalıdır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak yapılabilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Uzaktan eğitim içeriklerinin yapılandırılmasında kadının sosyo- kültürel yapısının dikkate alınması, mikro çözümler üretilmesi (bölgenin dinsel ve kültürel hassasiyetlerini dikkate alan eğitim materyalleri)

- Cinsiyet değişkenin erkekler lehine olduğu Adalet, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Felsefe, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Konaklama İşletmeciliği, Lojistik, Spor Yönetimi, Tarih, Uluslararası İlişkiler ve Yerel Yönetimler bölümleri için kurumsal iletişim araçlarının etkin ve verimli kullanılarak, özellikle reklam ve tanıtım filmleri hazırlanarak, rol model olacak kadınların yaratılması,
- Cinsiyet değişkenin erkekler lehine olduğu programlarda içerik tasarımı yapılırken, feminen içerik tasarımları ile erkek- kadın ikili karşıtlığına dayanan toplumsal algının kademeli olarak kırılması,
- Kadının toplumsal yapı içinde çoklu görevleri dikkate alınarak, eril bir doğrusal zamanda değil, döngüsel bir zaman ve mekan anlayışı içinde eğitim içeriklerinin tasarımının yapılmasıdır. Özellikle cinsiyet değişkenin erkekler lehine olduğu Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri'nde, kadının internet teknolojilerine erişimi de dikkate alınarak televizyon, radyo ve gazete gibi geleneksel iletişim araçlarının etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Unutulmamalıdır ki, araç mesajdır. Ve değişimin üzerindeki kontrol, değişimle birlikte hareket etmez, onun önünde hareket eder. Bu nedenle, kadının değişimindeki kontrolün önüne geçmek için, sadece kurumsal değişiklikler değil, yapısal bir dönüşüme ihtiyaç vardır.

Kaynakça

- Butler, J. (2005). *Cinsiyet Belası*, Çev. Başak Ertür, İstanbul: Metis Yayınları.
- Butler, J. (2009). *Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri*, Cogito Feminizm, Sayı:58 Bahar, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Chodorow, N. (2012). *Family Structure and Femine Personality*, Feminist Theoretical Insights. Erişim
- Cragg, C. & Andrusyszyn, M., & Fraser, J. (2005). *Sources of support for women taking professional programs by distance education*, Journal Of Distance Education, 20(1), 21-38.
- Demiray, E. and Curabay, S. (2000). *Distance Education for Women's Development: A Case Study at Anadolu University, Turkey*. Malaysia, December-2000, Malaysian Journal of Distance Education, 2(2).
- Demiray, E. (2013). *Uzaktan Eğitim ve Kadın Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Önemi*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching Mayıs 2013 Cilt:2 Sayı:2 Makale No:18.
- Direk, Z. (2009). *Simon de Beauvoir: Abjeksiyon ve Eros Etiği*, Cogito Feminizm, Sayı:58/ Bahar, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Foucault, M. (2010). *Cinselliğin Tarihi*, Çev. Hülya Uğur Tanrıöver, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gazioğlu, E. (2014). *Karadeniz Bölgesinin Toplumsal Cinsiyet Rejimi ve Kadınların Toplumsal Konumları*, Karadeniz Araştırmaları Dergisi Sayı 40. ss. 95-108
- Gürses, G. & Adar, B. (2013). *Towards The Field of A Transformative Education: An Evaluation of the Second University Students at Anadolu University in Terms of Gender*, International Women Online Journal of Distance Education April, Volume: 2 Issue: 2 Article: 06.
- Kramarae, Cherris. (2003) *Gender Equity Online: When There Is No Door to Knock On*, içinde Michael Moore & William Anderson, eds. *Handbook of Distance Education*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ökten, Ş. (2009). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, volume 2 / 8 Summer.
- Özbudun, S. &Şafak, B. (2005). *Antropoloji: Kuramlar/ Kuramcılar*, Ankara: Dipnot Yayınları.

Raddon, Arwen. (2007). *Distance Learners Juggling Home, Work, and Study: Is Gender an Issue?*, içinde Pamela Cotterill, Sue Jackson, and Gayle Letherby, eds. Challenges and Negotiations for Women in Higher Education. Lifelong Learning Book Series 9. Netherlands: Springer.

http://www.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=RjdsdXRYvOkC&oi=fnd&pg=PA81&dq=chodorow&ots=PKwEWLApjU&sig=sd2x104_-H3hySgC4CdGhEEW99s&redir_esc=y#v=onepage&q=chodorow&f=false.

Savran, G. A. (2002). *Özel/Kamusal, Yerel/Evrensel: İkilikleri Aşan Bir Feminizme Doğru*, Praksis 8. Erişim. <http://www.praksis.org/wp-content/uploads/2011/07/008-09.pdf>.

Yazarlar Hakkında

Öğretim Görevlisi Dr. Başak KALKAN

Başak Kalkan, 2002 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde mezun olmuştur. Yüksek lisans derecesini Anadolu Üniversitesi Basın- Yayın ana bilim dalından alan Kalkan, doktora derecesini İstanbul Üniversitesi Gazetecilik anabilim dalından almıştır. 2010 yılında beri Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Yapım Merkezi'nde senarist olarak çalışan Kalkan, kadın çalışmaları, kültürlerarası karşılaştırmalı analiz, söylem analizi, uzaktan eğitim araçlarında içerik tasarımı ve görsel iletişim alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Posta adresi : Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Yapım Merkezi, Yunusemre Kampüsü, Eskişehir, Türkiye
 Tel (İş) : +90 222 335 0580 / 2394
 GSM : +90 5442139531
 Eposta : badar@anadolu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Gülfem GÜRSES

Gülfem Gürses, 1991 yılında Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Sinema ve Televizyon bölümünden mezun olmuştur. 1997 yılında Yüksek lisans derecesini Marmara Güzel Sanatlar Enstitüsü Sinema TV Anasanat dalından alan Gürses, doktora derecesini 2003 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo-TV Sinema bölümünden almıştır. 1992 yılında beri Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Yapım Merkezi'nde Yönetmen olarak çalışan Gürses, eğitim televizyonu, kadın çalışmaları ve uzaktan eğitim araçlarında içerik tasarımı ve görsel iletişim, görsel öğrenme ve algı üstüne çalışmalar yapmaktadır.

Posta adresi : Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Yapım Merkezi, Yunusemre Kampüsü, Eskişehir, Türkiye
 Tel (İş) : +90 222 335 0580 / 2396
 GSM : +90 5325676393
 Eposta : gulfemg@anadolu.edu.tr